

[Patursson.]

derved, idet man mente, at et saadant Forslag i Henhold til de gældende Regler i Christian den Femtes norske Lov, 5te Bog, 12te Kapitel, vilde komme i Strid med Grundlovens § 80. Da Ministeriet anser det for tvivlsomt, om de her omhandlede Rettigheder kan afløses uden Erstatning, har jeg ikke noget at erindre imod, at Bestemmelsen udgaar, og at Loven saaledes kun kommer til at omfatte Afløsning af de til Jordegodset knyttede Rettigheder for Grindehval.

Derimod kan jeg ikke tiltræde den anden af den højtærede Minister foretagne Ændring, der gaar ud paa, at den Kongsgodset tilfaldende Erstatning indbetales til Færøernes Jordebogskasse, og at Bønderne og deres Enker kun oppebærer 4 pCt. af Erstatningsbeløbet for deres Besiddelsestid. Ministeriet henviser til, at denne Bestemmelse vil være i Analogi med § 3 i Lov om Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne af 13. April 1894. Dette er ganske rigtigt, men nævnte Bestemmelse har altid vakt Utilfredshed, og det er et Spørgsmaal, om Bestemmelsen er loyvedholdelig.

Jeg maa med den højtærede Formands Tilladelse have Lov til ganske kort at begrunde Lagtingets Stilling til dette Forhold. Den færøske Landbokommission, der blev nedsat i Henhold til Lov af 13. Marts 1908, foreslog, at den i § 3 i Lov af 13. April 1894 indeholdte Bestemmelse, hvortil den højtærede Minister nu støtter sit Ændringsforslag, skulde bortfalde. Denne Landbokommission, der kom til at bestaa af 7 af Lagtinget valgte Medlemmer, medens 2 blev beskikket af Justitsministeriet, afgav Betænkning den 25. Maj 1911, og i denne Betænkning foreslaar Kommissionen i § 38 i Udkast til Lov om Statens Fæstegods paa Færøerne, at der i Stedet for de heromhandlede Bestemmelser i § 3 i Loven af 13. April 1894 fastsættes den Ordning, at Besidderen, altsaa Bonden, ved Afstaaelse af Trøer eller Grundstykker skulde erholde Halvdelen af Købesummen udbetalt, medens den anden Halvdel skulde frugtbargøres efter Ministeriets nærmere Bestemmelse. Endvidere hedder det i nævnte Kommissionsforslags § 32, at i Tilfælde af, at Besidderen havde udført Foranstaltninger af landbrugsgavnlig Betydning eller havde tilført Gaarden varig Værdiforøgelse, skulde han have Ret til at faa udbetalt saa stor en Del af Beløbet, som svarer til de hafte Udgifter. Det omhandlede Kommissionsudkast kom af Grunde, som jeg ikke her skal komme

ind paa, ikke til Behandling i Lagtinget inden 1930. Efter at Lagtinget i 1930 havde tilendebragt Behandlingen af en større Række af Kommissionens Forslag, var Tinget indstillet paa at optage det heromhandlede Udkast til Specialbehandling i Samlingen 1931. Men grundet paa Forhold, som jeg heller ikke under denne Sags Behandling skal berøre, blev Lejligheden hertil forskertset og har været det siden. I det heromhandlede Tilfælde, nemlig med Hensyn til Kongsgodsets Erstatning for Afstaaelse af Jordehvalsrettighederne, viser Lagtingets Forslag, der er trykt som Bilag til det af Ministeriet forelagte Forslag, med al ønskelig Tydelighed, at Lagtinget *ikke* tiltræder det Princip for Erstatning, der blev fastsat ved Loven af 13. April 1894. Tværtimod har Lagtinget utvivlsomt fundet Forbilledet til Bestemmelsen i sit Forslags § 6 i den færøske Landbokommissions førortalte § 32. Dog har man her — hvad jeg anser for at være ganske rigtigt — foretaget den Realitetsforandring, at medens § 32 bestemmer, at Besidderen har Ret til kontant Udbetaling af Halvdelen af Købesummen, er denne Bestemmelse udeladt i det fra Lagtinget foreliggende Forslag, der, som det vil ses, gaar ud paa, at hele Erstatningssummen skal frugtbargøres, saaledes at Gaardens Indehaver kun nyder Renterne. Derimod har Lagtinget ganske sluttet sig til Landbokommissionens Forslag om Beløbets Udbetaling under Forudsætning af, at Besidderen udfører Arbejder, der giver Godset varig Værdiforøgelse.

Til yderligere Støtte for foranførte tillader jeg mig at henvise til den før anførte Landbokommissions Betænkning, hvori Hovedpunkterne i Kommissionens Forslag, der afviger fra Loven af 1894, findes motiveret paa Side 222—31. Det anføres i Ministeriets Bemærkninger, at da mange af disse Gaarde er smaa og Beløbene ubetydelige, vil Lagtingets Forslag medføre en besværlig Administration, og at man derfor ikke har kunnet tiltræde den af Lagtinget vedtagne Ordning.

Jeg skal villigt indrømme, at mange af de omhandlede Arvefæster er smaa, endog meget smaa, men dette skulde dog næppe kunne anses som nogen vægtig Begrundelse for at udøve mindst talt en Ubillighed mod disse Smaabrugere. Og i Princippet bliver Ubilligheden lige stor, hvad enten den udøves mod større eller mindre Bønder.

Vi maa nemlig erindre, at Jordehvalen er en vedkommende Gaards Mærketal tilhørende Herlighed, som formentlig ikke maa fratages Godset uden mod fuld Er-